

Αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου

στις υποθέσεις T-115/23 | Debreceni Egyetem κατά Συμβουλίου, T-132/23 | Óbudai Egyetem κατά Συμβουλίου, T-133/23 | Állatorvostudományi Egyetem κατά Συμβουλίου, T-138/23 | Semmelweis Egyetem κατά Συμβουλίου, T-139/23 | Miskolci Egyetem κατά Συμβουλίου και T-140/23 | Dunaújvárosi Egyetem κατά Συμβουλίου

Ανακοινωθέν Τύπου αριθ. 136/26

Λουξεμβούργο, 30 Σεπτεμβρίου 2026

Κράτος δικαίου: το Γενικό Δικαστήριο απορρίπτει τις προσφυγές με τις οποίες έξι ουγγρικά πανεπιστήμια ζήτησαν να ακυρωθεί η απαγόρευση χρηματοδότησης, από τον προϋπολογισμό της Ένωσης, καταπιστευμάτων δημόσιου συμφέροντος ή οντοτήτων που ανήκουν σε τέτοια καταπιστεύματα

Με την απόφασή του το Γενικό Δικαστήριο διευκρινίζει τις προϋποθέσεις θέσπισης μέτρων για την προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης τα οποία λαμβάνονται βάσει του κανονισμού για την αιρεσιμότητα όσον αφορά το κράτος δικαίου

Το 2021 τα καταστατικά και διαχειριστικά δικαιώματα της πλειονότητας των ουγγρικών ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τα οποία ανήκαν προηγουμένως στο Δημόσιο, μεταβίβαστηκαν σε καταπιστεύματα δημόσιου συμφέροντος.

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποβλέποντας στην προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης έναντι των παραβιάσεων των αρχών του κράτους δικαίου στην Ουγγαρία, εξέδωσε, βάσει του κανονισμού για την αιρεσιμότητα όσον αφορά το κράτος δικαίου ¹, μία απόφαση ² η οποία περιλαμβάνει διάταξη που απαγορεύει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όταν εκτελεί τον προϋπολογισμό της Ένωσης, να αναλαμβάνει νομικές δεσμεύσεις έναντι καταπιστευμάτων δημόσιου συμφέροντος και έναντι οντοτήτων που ανήκουν σε τέτοια καταπιστεύματα.

Έξι ουγγρικά πανεπιστήμια ζήτησαν από το Γενικό Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ακυρώσει την προαναφερθείσα διάταξη. Οι προβαλλόμενοι λόγοι ακυρώσεως είναι μεν σε μεγάλο βαθμό παρόμοιοι, πλην όμως ορισμένοι εξ αυτών δεν προβλήθηκαν στο πλαίσιο όλων των υποθέσεων. Μεταξύ άλλων προβάλλεται αναρμοδιότητα του Συμβουλίου να θεσπίσει την προσβαλλόμενη διάταξη (T-115/23), παραβίαση της υποχρέωσης αιτιολόγησης (T-132/23 και T-138/23), παράβαση του κανονισμού για την αιρεσιμότητα όσον αφορά το κράτος δικαίου, και ιδίως μη ύπαρξη μεμονωμένων παραβιάσεων των αρχών του κράτους δικαίου από τις οντότητες τις οποίες αφορά η προσβαλλόμενη διάταξη (T-132/23 και T-138/23) και έλλειψη σύνδεσης μεταξύ των δυνητικών παραβιάσεων των αρχών του κράτους δικαίου και του αντίκτυπού τους επί του προϋπολογισμού της Ένωσης (T-132/23 και T-138/23), παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, προσβολή της ακαδημαϊκής ελευθερίας ³ (T-115/23), παραβίαση της αρχής της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, καθώς και παράβαση των άρθρων 165 και 179 ΣΛΕΕ (T-115/23).

Το Γενικό Δικαστήριο απορρίπτει τις έξι προσφυγές ακυρώσεως.

Πρώτον, όσον αφορά την προβαλλόμενη **αναρμοδιότητα του Συμβουλίου να θεσπίσει την προσβαλλόμενη διάταξη**, το Γενικό Δικαστήριο αποφαινεται ότι το Συμβούλιο δεν άσκησε αρμοδιότητα στους τομείς της εκπαίδευσης

και της έρευνας, αλλά την αποκλειστική αρμοδιότητά του προς κατάρτιση και εκτέλεση του προϋπολογισμού. Επιπλέον, καθόσον η Ένωση διαθέτει εν πάση περιπτώσει υποστηρικτική καθώς και συντρέχουσα αρμοδιότητα στους τομείς της εκπαίδευσης και της έρευνας, έχει προφανώς και τη δυνατότητα να αναστείλει προσωρινώς, έναντι ορισμένων κρατών μελών, την εκτέλεση του προϋπολογισμού της για προγράμματα όπως το Erasmus+ και το Horizon Europe, ιδίως σε περίπτωση παραβίασης των αρχών του κράτους δικαίου.

Δεύτερον, όσον αφορά την παραβίαση της υποχρέωσης αιτιολόγησης, το Γενικό Δικαστήριο επισημαίνει ότι **το Συμβούλιο εξέθεσε, κατά τρόπο αρκούντως λεπτομερή και εμπεριστατωμένο, τους λόγους για τους οποίους θεσπίστηκε η προσβαλλόμενη διάταξη**. Από την απόφαση του Συμβουλίου προκύπτει ότι η παραβίαση των αρχών του κράτους δικαίου είναι απόρροια **μιας πραγματικής κατάστασης και του συγγρικού κανονιστικού πλαισίου**, το οποίο δεν εμποδίζει τη συμμετοχή υψηλόβαθμων αξιωματούχων, συμπεριλαμβανομένων ανώτερων πολιτικών στελεχών, σε διοικητικά συμβούλια καταπιστευμάτων δημόσιου συμφέροντος. Το Συμβούλιο εξετάζει την παραβίαση αυτή υπό το πρίσμα της αρχής της ασφάλειας δικαίου, της απαγόρευσης της αυθαίρετης άσκησης εκτελεστικής εξουσίας και υπό το πρίσμα της αρχής της διάκρισης των εξουσιών και καταλήγει εν προκειμένω στην ύπαρξη ενδεχόμενων συγκρούσεων συμφερόντων.

Τρίτον, όσον αφορά την παράβαση του κανονισμού για την αιρεσιμότητα όσον αφορά το κράτος δικαίου, το Γενικό Δικαστήριο υπενθυμίζει κατ' αρχάς ότι **ο δικαστής της Ένωσης ασκεί πλήρη έλεγχο εν προκειμένω**, ιδίως ως προς τις προϋποθέσεις λήψης μέτρων προστασίας του προϋπολογισμού της Ένωσης.

Ακολούθως, όσον αφορά **την ύπαρξη παραβίασης των αρχών του κράτους δικαίου**, το Γενικό Δικαστήριο κρίνει ότι ο κανονισμός για την αιρεσιμότητα όσον αφορά το κράτος δικαίου καταλαμβάνει τόσο τις μεμονωμένες όσο και τις συστημικές παραβιάσεις των αρχών του κράτους δικαίου. Διαπιστώνει ότι η παραβίαση έχει εν προκειμένω συστημικό χαρακτήρα, καθόσον οφείλεται **στη συστημική αδυναμία, αποτυχία ή απροθυμία της Ουγγαρίας να αποτρέψει τις αποφάσεις που λαμβάνονται κατά παράβαση του εφαρμοστέου δικαίου περί σύγκρουσης συμφερόντων**. Ως εκ τούτου, το Γενικό Δικαστήριο αποφαινεται ότι η διαπίστωση της ύπαρξης παραβίασης των αρχών του κράτους δικαίου δεν απαιτούσε την απόδειξη μεμονωμένων παραβιάσεων και ότι η παραβίαση αυτή αποδείχθηκε επαρκώς κατά νόμον.

Τέλος, το Γενικό Δικαστήριο κρίνει ότι **υφίσταται πραγματική και αρκούντως άμεση σύνδεση μεταξύ των παραβιάσεων των αρχών του κράτους δικαίου και του αντίκτυπου επί του προϋπολογισμού της Ένωσης**. Πράγματι, τα καταπιστεύματα δημόσιου συμφέροντος, και άρα οι υψηλόβαθμοι αξιωματούχοι και τα ανώτερα πολιτικά στελέχη που συμμετέχουν στα διοικητικά τους συμβούλια, διαθέτουν σημαντικές εξουσίες επί των ζητημάτων προϋπολογισμού, λειτουργίας και οργάνωσης ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης όπως τα πανεπιστήμια που άσκησαν τις προσφυγές στη συγκεκριμένη περίπτωση. Υπάρχει, επομένως, πραγματικός και σοβαρός κίνδυνος η επιλογή της ανάπτυξης πανεπιστημιακών προγραμμάτων και σπουδών, έργων έρευνας και ανάπτυξης που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, όπως επίσης και η επιλογή του προσωπικού, να επηρεαστούν άμεσα για πολιτικούς λόγους. Ειδικότερα, το Γενικό Δικαστήριο διαπιστώνει ότι, στο πλαίσιο των προγραμμάτων Erasmus+ και Horizon Europe, τα καταπιστεύματα δημόσιου συμφέροντος είναι δυνατό να διαδραματίσουν ορισμένο ρόλο κατά την εκταμίευση κονδυλίων της Ένωσης στους τελικούς δικαιούχους. Πιο συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+, υφίσταται ο κίνδυνος συγκρούσεις συμφερόντων να επηρεάσουν την επιλογή των δικαιούχων φοιτητών, και ιδίως την επιλογή και την αμοιβαία αναγνώριση των επιλέξιμων μαθημάτων που παρακολουθούνται σε άλλα κράτη μέλη, με αποτέλεσμα να παρεισφρέουν στη διαδικασία επιλογής εκτιμήσεις που βαίνουν πέραν της αξιολόγησης των ακαδημαϊκών προσόντων. Λαμβανομένων υπόψη του εκτεταμένου πολιτικού ελέγχου και του κινδύνου σύγκρουσης συμφερόντων, το Συμβούλιο υποστήριξε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου ότι θα μπορούσε να ασκηθεί εξωτερική επιρροή σε όλες τις εσωτερικές διαδικασίες, τις ακαδημαϊκές διαδικασίες και τις δομές διακυβέρνησης που εμπλέκονται στην απορρόφηση των κονδυλίων της Ένωσης, με ενδεχόμενη συνέπεια την ακατάλληλη χρήση τους. Η προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης προϋποθέτει, όμως, ότι οι οικονομικοί πόροι της δεν χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση οντοτήτων των οποίων οι όροι λειτουργίας παραβιάζουν τις αρχές του κράτους δικαίου.

Τέταρτον, όσον αφορά **την αναλογικότητα** της προσβαλλόμενης διάταξης, το Γενικό Δικαστήριο επισημαίνει ότι η διάταξη αυτή είναι αναλογική και ικανή να επιτύχει τον σκοπό γενικού συμφέροντος της προστασίας του

προϋπολογισμού της Ένωσης. Το Γενικό Δικαστήριο υπενθυμίζει, κατ' αρχάς, ότι ο σκοπός του κανονισμού για την αιρεσιμότητα όσον αφορά το κράτος δικαίου συνίσταται στην προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης και όχι σε καθαυτή την επιβολή κυρώσεων για παραβιάσεις των αρχών του κράτους δικαίου σε κράτος μέλος. Το Γενικό Δικαστήριο κρίνει, ακολούθως, ότι δεν αποδείχθηκε ότι υπήρχε άλλο μέτρο λιγότερο επαχθές, ικανό να επιτύχει τον σκοπό αυτό. Πράγματι, η προσβαλλόμενη διάταξη έχει εφαρμογή μόνον στις νέες νομικές δεσμεύσεις και δεν παράγει αποτελέσματα για τα προγράμματα που ήταν ήδη σε εξέλιξη κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της. Περαιτέρω, τα ουγγρικά πανεπιστήμια τα οποία δεν ανήκουν σε καταπιστεύματα δημόσιου συμφέροντος, όπως και οι φοιτητές, εκπαιδευτικοί και ερευνητές τους, εξακολουθούν να μπορούν να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά και ερευνητικά προγράμματα τα οποία χρηματοδοτούνται από την Ένωση. Επομένως, δεν επηρεάζεται η συνολική κατανομή των κονδυλίων. Τέλος, το Γενικό Δικαστήριο απορρίπτει το επιχείρημα ότι ο δυνητικός αντίκτυπος επί των τελικών αποδεκτών και των δικαιούχων δεν ελήφθη υπόψη. Το ότι ο αντίκτυπος αυτός όντως ελήφθη υπόψη καταδεικνύεται ιδίως από το γεγονός ότι η προσβαλλόμενη διάταξη είναι η λιγότερο παρεμβατική για τα προγράμματα που ήταν ήδη σε εξέλιξη κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της και δεν θίγει τις υποχρεώσεις τις οποίες υπέχει η Ουγγαρία σχετικά με την εκτέλεση των οικείων προγραμμάτων και κονδυλίων, ιδίως έναντι των τελικών αποδεκτών και των δικαιούχων.

Πέμπτον, το Γενικό Δικαστήριο εκτιμά ότι **το επίμαχο μέτρο δεν συνιστά προσβολή της ακαδημαϊκής ελευθερίας**. Στο πλαίσιο αυτό, το Γενικό Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η ακαδημαϊκή ελευθερία επιτάσσει την αυτονομία των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έναντι των δημόσιων αρχών και ιδίως έναντι της εκτελεστικής εξουσίας. Εν προκειμένω, η προσβαλλόμενη διάταξη αποτελεί **μέτρο οικονομικού χαρακτήρα** και δεν περιέχει **καμία απαγόρευση ή πρόβλεψη αφορώσα τις ακαδημαϊκές ή επιστημονικές δραστηριότητες των ιδρυμάτων αυτών**. Δεν συνιστά, επομένως, προσβολή της ακαδημαϊκής ελευθερίας αυτό καθαυτό το γεγονός ότι τα κράτη μέλη είναι δυνατό να υπόκεινται σε διορθωτικά μέτρα σε περίπτωση σοβαρών παραβιάσεων των αρχών του κράτους δικαίου, μεταξύ άλλων κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς τους στον τομέα της οργάνωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της επαγγελματικής κατάρτισης και της έρευνας και ανάπτυξης. Πράγματι, η άρνηση χορήγησης οικονομικών πόρων σε οργανισμούς έρευνας και διάδοσης γνώσεων, όπως είναι τα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά ινστιτούτα, ή ακόμη σε ερευνητές ή ερευνητικές ομάδες, δεν συνιστά, αυτή καθαυτήν, προσβολή της ακαδημαϊκής ελευθερίας ή περιορισμό της ελευθερίας αυτής, στο μέτρο που η απόφαση περί μη χορήγησης οικονομικών πόρων στηρίζεται σε επιστημονικές εκτιμήσεις ή σε κατευθυντήριες γραμμές πολιτικής για την εκπαίδευση και την έρευνα και ανάπτυξη που καθορίζονται από τον νομοθέτη ή απορρέει από σκοπούς γενικού συμφέροντος σαφώς καθορισμένους από τον νόμο. Εν πάση περιπτώσει, το Γενικό Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι, ακόμη και αν η προσβαλλόμενη διάταξη έθιγε την ακαδημαϊκή ελευθερία, θα ήταν δικαιολογημένη και αναλογική υπό το πρίσμα του σκοπού της προστασίας του προϋπολογισμού της Ένωσης. Επιπλέον, η διάταξη αυτή συμβάλλει στη διατήρηση της αυτονομίας των ιδρυμάτων, ελαχιστοποιώντας το ενδεχόμενο αυθαίρετων παρεμβάσεων της εκτελεστικής εξουσίας στην οργάνωσή τους, και **συντείνει, με τον τρόπο αυτόν, στον ίδιο τον σεβασμό της ακαδημαϊκής ελευθερίας και των αρχών του κράτους δικαίου**.

Έκτον, όσον αφορά την παραβίαση της αρχής της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών και την παράβαση των άρθρων 165 και 179 ΣΛΕΕ, το Γενικό Δικαστήριο απορρίπτει τον σχετικό λόγο ακυρώσεως. Όσον αφορά την **ελεύθερη παροχή υπηρεσιών**, υπενθυμίζει ότι η νομολογία έχει μεν αποκλείσει από την έννοια των «υπηρεσιών» τα μαθήματα που διδάσκονται σε ορισμένα δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα τα οποία χρηματοδοτούνται από δημόσιους πόρους, πλην όμως το Δικαστήριο περιέλαβε στην έννοια αυτή τα μαθήματα που διδάσκονται σε εκπαιδευτικά ιδρύματα τα οποία χρηματοδοτούνται κατά κύριο λόγο από ιδιωτικούς πόρους. Εν προκειμένω, όμως, δεν προσκομίστηκε κανένα στοιχείο το οποίο να παρέχει στο Γενικό Δικαστήριο τη δυνατότητα να διαπιστώσει αν οι εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης χρηματοδοτούνταν κατά κύριο λόγο από ιδιωτικούς πόρους. Το Γενικό Δικαστήριο καταλήγει επομένως στο συμπέρασμα ότι οι εν λόγω δραστηριότητες δεν συνιστούν «υπηρεσίες» κατά την έννοια του άρθρου 57 ΣΛΕΕ. Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν επρόκειτο για υπηρεσίες ή ακόμη και αν υφίστατο περιορισμός ή εμπόδιο στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, το Γενικό Δικαστήριο επισημαίνει ότι **η προσβαλλόμενη διάταξη επιδιώκει σκοπό γενικού συμφέροντος και είναι ανάλογη προς αυτόν**.

Όσον αφορά τα **άρθρα 165 και 179 ΣΛΕΕ**, το Γενικό Δικαστήριο επισημαίνει ότι δεν είναι δυνατή η επίκλησή τους εν προκειμένω, δεδομένου ότι δεν συνιστούν οριζόντιες διατάξεις γενικής εφαρμογής. Συγκεκριμένα, τα διάφορα στοιχεία, οι σκοποί και οι δράσεις που απαριθμούνται στα άρθρα αυτά δεν απαιτείται να λαμβάνονται υπόψη κατά τρόπο δεσμευτικό κατά την εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης ΛΕΕ σχετικά με τη θεμελιώδη αρχή της ελεύθερης

κυκλοφορίας. Παρά ταύτα, το Γενικό Δικαστήριο τονίζει ότι η θεμελιώδης αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας είναι ιδιαίτερως σημαντική στον τομέα της εκπαίδευσης και της επιστημονικής έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης, ιδίως στο πλαίσιο του σκοπού της δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού χώρου έρευνας στον οποίο οι ερευνητές, οι επιστημονικές γνώσεις και οι τεχνολογίες κυκλοφορούν ελεύθερα. Το Γενικό Δικαστήριο διευκρινίζει ότι, δεδομένου ότι η Ένωση δημιούργησε και χρηματοδοτεί τα προγράμματα Erasmus+ και Horizon Europe, δεν αρκεί μόνο να μεριμνά ώστε οι όροι χορήγησης και ανάκλησης των υποτροφιών και των προγραμμάτων για τη στήριξη της κινητικότητας και της ελεύθερης κυκλοφορίας των δικαιούχων των προγραμμάτων αυτών να μη συνεπάγονται αδικαιολόγητο περιορισμό του δικαιώματος ελεύθερης διασυνοριακής συνεργασίας, κυκλοφορίας και διαμονής στο έδαφος των κρατών μελών. Η Ένωση οφείλει επίσης, προκειμένου να διασφαλίζει την επιστημονική και ακαδημαϊκή αριστεία, να μεριμνά ώστε οι χώρες που λαμβάνουν κονδύλια από τα προγράμματα Erasmus+ και Horizon Europe να σέβονται την ακαδημαϊκή ελευθερία.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προσφυγή ακυρώσεως αποσκοπεί στην ακύρωση πράξεων των θεσμικών και άλλων οργάνων και οργανισμών της Ένωσης που αντιβαίνουν στο δίκαιο της Ένωσης. Υπό ορισμένες προϋποθέσεις, τα κράτη μέλη, τα θεσμικά όργανα της Ένωσης και οι ιδιώτες μπορούν να ασκήσουν προσφυγή ακυρώσεως ενώπιον του Δικαστηρίου ή του Γενικού Δικαστηρίου, αναλόγως της περιπτώσεως. Εάν η προσφυγή κριθεί βάσιμη, η πράξη ακυρώνεται. Το καθού όργανο της Ένωσης οφείλει να καλύψει το κενό δικαίου που ενδεχομένως δημιουργεί η ακύρωση της πράξεως.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ : Κατά της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου και εντός δύο μηνών και δέκα ημερών από της κοινοποίησής της μπορεί να ασκηθεί αναίρεση ενώπιον του Δικαστηρίου, περιοριζόμενη σε νομικά ζητήματα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Γενικό Δικαστήριο. Τα πραγματικά περιστατικά και το νομικό πλαίσιο παρατίθενται ως είχαν κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα και όπως προκύπτουν από τη δικογραφία.

Το [πλήρες κείμενο και, εφόσον υπάρχει, η σύνοψη των αποφάσεων](#) (T-115/23, T-132/23, T-133/23, T-138/23, T-139/23 και T-140/23) είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της αποφάσεως.

Επικοινωνία: Χρυσούλα Φραγκιαδάκη ☎ (+352) 4303 2077.

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση των αποφάσεων διατίθενται από το «[Curia Web TV](#)» καθώς και από το «[European Broadcasting Service](#)» ☎ (+32) 2 2964106.

Ακολουθήστε μας!

¹ [Κανονισμός \(ΕΕ, Ευρατόμ\) 2020/2092](#) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2020, περί γενικού καθεστώτος αιρεσιμότητας για την προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης.

² [Εκτελεστική απόφαση \(ΕΕ\) 2022/2506](#) του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με μέτρα για την προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης από παραβιάσεις των αρχών του κράτους δικαίου στην Ουγγαρία.

³ Άρθρο 13 του [Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης](#).